

Gebiedsregisseur *vanuit* *bodem en water*

In 7 masterclasses een compleet overzicht van complexe opgaven op het gebied van bodem, energie en water maar ook voor een aantal bouwopgaven, CO2 en stikstofproblemen.

Bodemprofessionals gaan verder kijken dan hun eigen expertise en organisatie zodat ook zij meegroeien in deze ontwikkelingen én zelf een leidende rol kunnen spelen.

Nederland gaat een transitie door richting een duurzame toekomst en bodem speelt daarin een belangrijke rol.

Nederland staat voor complexe opgaven op het gebied van bodem, energie, water maar ook voor een aantal bouwopgaven, CO2 en stikstofproblemen. Het doorgaan van deze transitie en het oplossen van de vraagstukken vraagt het vermogen om integraal samen te werken.

Bodemprofessionals gaan verder kijken dan hun eigen expertise en organisatie zodat ook zij meegroeien in deze ontwikkelingen én zelf een leidende rol kunnen spelen. Zo kom je op inspirerende ideeën die de wereld weer beter maken.

Herken jij dit, en ben jij een **professional** die op het gebied van bodem veel expertise heeft? Wil jij in meerdere aanpalende disciplines een goede basiskennis hebben zodat jouw meerwaarde voor de organisatie toeneemt?

Weet welke vragen vanuit de gebiedsontwikkeling spelen en weet hoe deze partijen aankijken tegen bodemvraagstukken zodat jij kan bijdragen met innovatieve ideeën aan hun opgaven. We streven in de opleidingsprogramma's dus naar veel interactie.

Wie ben jij?

Deze opleiding is met name bedoeld voor bodemexperts (zowel junior als senior experts), planologen, stedenbouwkundigen, planeconomen en eenieder die aan de integrale gebiedsontwikkeling werkt, maar bodem en water belangrijk vindt.

In deze opleiding ga je écht kennismaken met andere disciplines: denk aan stedenbouw, planeconomie, planologie en vastgoeddeskundigheid. Maar ook bodemkennis zelf wordt doorontwikkeld, zoals ten aanzien van de energietransitie, klimaatadaptatie, grondwater en de Omgevingswet. Innovatief ontwerpen wordt wel de rode draad.

Leerdoelen

- ✓ Je kan bijdragen aan het sneller vinden van oplossingen voor maatschappelijke problemen.
- ✓ Je hebt een duidelijke hoofdfunctie maar bent flexibel doordat je gemakkelijk taken over kan nemen (soms wordt dat een TD professional genoemd).
- ✓ Je begrijpt de kern van meerdere expertises. Dat zorgt ervoor dat je goed kan verbinden tussen experts in een domein buiten je eigen werkveld zoals ecologen, energiedeskundigen en financiële experts.
- ✓ Je hebt een goed inlevingsvermogen waardoor je goed kan samenwerken met teamleden.
- ✓ Je bent in staat om de financiële en juridische consequenties van ontwerpkeuzen in beeld te brengen.

Met deze opleiding verbreed en verdiep je je kennis, vaardigheden en creativiteit. Vanuit meerdere perspectieven krijg je nieuwe inzichten, rekenmodellen en tools aangereikt om meteen in de praktijk te brengen.

Verdiepen in een specifiek onderwerp?

Als je je wilt verdiepen in een specifiek onderwerp is het ook mogelijk je in te schrijven voor één van de masterclasses. Daarnaast kun je de cursus samen met een collega volgen, waarbij je de onderwerpen verdeelt om zo ieder expert te worden binnen jouw team of organisatie.

Werkvorm

Sobe Academy werkt tijdens deze interactieve masterclasses samen met docenten die concrete praktijkvoorbeelden geven.

Alle docenten van Sobe Academy hebben veel ervaring en zijn koplopers in het vakgebied. Ze zijn op de hoogte van de actualiteiten binnen bodemvraagstukken waardoor deelnemers de laatste ontwikkelingen meekrijgen.

De groepsgrootte wordt bewust klein gehouden. Op deze manier is er sprake van veel interactie met de docent en onderling tussen de cursisten. Op deze manier bouw je een nuttig netwerk op waar je ook na de opleiding profijt van hebt. Samen staan we middels sterker.

De ervaring, actuele kennis en grote betrokkenheid van de docenten binnen de bodemvraagstukken en gebiedsontwikkeling zorgen voor direct toepasbare kennis voor jou.

Kenmerkend is de combinatie van theorie, praktijkvoorbeelden en oefeningen die erop zijn gericht om jouw vaardigheden te trainen. Een optimale combinatie met als resultaat dat jij aan de slag kunt met deze complexe opgave.

Uiteraard wordt alle ruimte gegeven om de materie naar eigen hand te zetten. Door middel van vragen te stellen en direct jouw project te verweven met de gegeven informatie, leer je de theorie direct toepasbaar te maken in jouw functie.

Dag 1. Bodem en de energietransitie

Bodem gaat een steeds belangrijkere rol spelen in de energietransitie. Hoe kan jij morgen al bijdragen aan de energietransitie? Op dit moment wordt bij bodem vaak alleen nog maar naar verontreiniging gekeken, terwijl de ondergrond veel meer mogelijkheden biedt. Denk eens aan aardwarmte (geothermie) en de ondergrondse opslag van energie (WKO), maar ook het woud aan kabels en leidingen. Hiermee kan - en moet - bodem bijdragen aan de energietransitie. Hoe kun jij in jouw werk bijdragen aan deze maatschappelijke opgaven? Leer sneller oplossingen te vinden zodat jij als bodem- en waterprofessional van toegevoegde waarde bent in het team en écht mee kan denken.

Programma

Inzicht in de opgave voor bodem

- Energievoorziening en gevolgen voor de bodem.
- Palet van energietransitie, ook wind en zon.
- Verduurzamen van de bestaande voorraad.
- Gevolgen WKO's: stadsverwarming en geothermie voor de bodem; stand van zaken techniek en verwachte ontwikkelingen.
- Tijdelijke buffering van energie in de bodem.
- Leidingen die in de bodem komen te liggen en problemen die daarmee samenhangen.
- Verduurzamen en doorvertaling.
- Energiestrategie plannen voor wijken.
- Mede adviseren over te kiezen systemen gelet op bodem.

Hoe werkt dat in de praktijk?

- Opdracht: Oefenen met energieoplossingen.
- Praktijkvoorbeelden.
- Preventie bij de energietransitie (o.a. zorgplicht en ongewoon voorval).
- Evaluatieplichten na uitvoering van MBA's onder de Omgevingswet; Graven <1, Graven >1 (en Saneren).
- **Opdracht:** Borgen van energieoplossingen.
- De mijnbouwwet en andere wetten in de Omgevingswet als het gaat om de energietransitie.
- **Opdracht:** Energietransitie en de Omgevingswet.
- **Opdracht:** Huiswerkopdracht.

Leeropbrengsten

Deze dag levert je het volgende op:

- Je hebt inzicht in de rol van de bodemspecialist bij de energietransitie
- Je weet welke energiemaatregelen wel en niet werken en wanneer die het meest efficiënt zijn
- Je weet hoe energiemaatregelen ruimtelijk en in afstemming met het bodem- en watersysteem worden ingepast
- Je weet welke regelgeving vanuit bodem relevant is
- Je kunt mede adviseren in voorgestelde systemen. Dat kan zowel gaan over de consequenties voor de bodem als juist de kansen die de bodem biedt
- Je kunt inzicht geven in het vergunningen-meldingentraject
- Je weet hoe je moet samenwerken om bij te dragen aan een gezamenlijk resultaat door optimale afstemming tussen de eigen kwaliteiten en belangen van betrokken partijen

Dag 2. Bodem en water, klimaatadaptatie en circulariteit onder de Omgevingswet

De klimaatstresstesten die inzicht geven in de opgaven (wateroverlast, hittestress, verdroging) zijn grotendeels door gemeenten uitgevoerd. De risicodialoog met de omgeving wordt voorbereid. Voor dit gesprek met omgeving en bestuurders is het essentieel om te weten welke adaptiemaatregelen mogelijk zijn. Hoe helpen deze maatregelen? Is het wel de beste oplossing? En welke bedragen horen hierbij? De investeringsbedragen kun je afzetten tegen de schade die we lijden door de klimaatveranderingen. Hoe komen we meer te weten over de effectiviteit van allerlei maatregelen?

De afgelopen jaren zijn er veel technische innovaties ontstaan, zowel praktische hulpmiddelen (bijvoorbeeld de Schadeschatter als qua financiering (subsidiëring)) maar ook de Omgevingswet helpt. Bodem en water gaan een centrale rol spelen als het gaat om klimaatadaptatie. Daarom zullen we vanuit bodem een bredere scope moeten nemen dan alleen ons eigen specialisme. Daar liggen de kansen.

De wegwerp-vervangcultuur maakt steeds meer plaats voor het circulaire model. Vanuit bodem kijken we steeds weer naar een goede oplossing. Maar de boven- en de benedenwereld moeten dicht bij elkaar komen om circulariteit echt tot een succes te kunnen maken. Denk bijvoorbeeld aan riothermie.

Programma

Klimaatadaptatie en mogelijkheden voor bodem

- Gevolgen van klimaatverandering voor de bodem (bijvoorbeeld via de klimaatatlas).
- Welke nieuwe adaptiemaatregelen zijn er mogelijk als het gaat om groen, verharding en water?
- Koppeling met andere thema's van een gezonde bodem en gebiedsontwikkeling.
- Huiswerkopdracht klimaatadaptatie.
- Kosten van maatregelen, schade bij niet-effectief handelen, dekkingsmiddelen.
- (On)mogelijkheden van de omgevingswaarde voor bodem- en klimaatadaptatie in het omgevingsplan.
- De mogelijkheden van het nieuwe instrumentprogramma
- (Grond)water en afstemming met waterschappen, provincie en andere stakeholders.
- Hoe krijgen we de strategische positie van bodem over het voetlicht bij niet-bodemcollega's.
- Praktijkoefening.

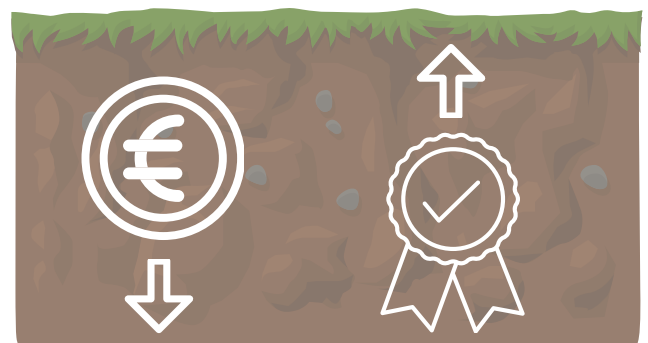
Circulariteit en mogelijkheden voor bodem

- Vormen van circulariteit (theorie van McArthur).
- Circulariteit en het gebruik van grond, bagger en organische stof en materialen als beton, puingranulaat etc. Het gaat ook over bodemstoffen die hergebruikt worden in andere materialen (bijvoorbeeld rioolslib).
- Afvalstoffen en producten onder Omgevingswet.
- Huiswerkopdracht en circulariteit.
- Kosten en baten van een circulaire benadering.
- Circulariteit in het omgevingsplan en programma.
- Kwaliteit en maatwerk voor grote projecten.
- Eisen aan transport en opslag: hoe te regelen?
- Hoe krijgen we de strategische positie van bodem over het voetlicht bij niet-bodemcollega's.
- Praktijkoefening.

Leeropbrengsten

Deze dag levert je het volgende op:

- Je hebt inzicht in de gevolgen van klimaatverandering.
- Je krijgt overzicht in de verschillende klimaatadaptatieve maatregelen.
- Je weet welke juridische aspecten – waaronder natuurlijk grondwater – relevant zijn.
- Je kunt mede adviseren in voorgestelde systemen. Dat kan zowel gaan over de consequenties voor de bodem als juist de kansen die de bodem biedt.
- Je weet juridische randvoorwaarden voor circulair gebruik.
- Je ziet zelf kansen voor circulair gebruik van bodembestanddelen, primair binnen het domein van bodem en secundair voor de fysieke leefomgeving als totaal.
- Je weet hoe je moet samenwerken om bij te dragen aan een gezamenlijk resultaat door optimale afstemming tussen de eigen kwaliteiten en belangen van betrokken partijen.

Dag 3. Bodem en water sturend; gebiedsgericht werken voor rode en groene functies

Op 22 oktober 2024 is in een beleidsbrief van het ministerie van I&W de samenhang tussen bodem en ruimtelijke ontwikkeling opnieuw geformuleerd. Er is gesteld dat ruimtelijke ontwikkeling rekening moet houden met bodem en water. Dit is een aanscherping van het eerdere beleid dat Water en Bodem sturend moeten zijn wat ook wel als bepalend wordt gelezen. De vragen blijven hetzelfde: hoe de integratie ruimtelijk vorm te geven, juridisch te borgen, hoe te financieren en, niet onbelangrijk, hoe het capaciteitsgebrek bij decentrale overheden en specialisten op het gebied van water en bodem op te lossen?

Met deze masterclass geven we graag invulling aan de vraag: hoe dan? Hoe maak je een beleidskader? Hoe borg je dat juridisch? En hoe maak je een advies waarmee alle partijen in je team instemmen. Je weet welke vragen vanuit de gebiedsontwikkeling spelen en weet hoe andere partijen aankijken tegen bodem-vraagstukken zodat jij kan bijdragen met innovatieve ideeën aan hun opgaven. Daarbij kijken we vanuit bodem én vanuit ruimte.

Programma

1. Uitgangspunten Water en Bodem sturend en rekening

houden mét: de beleidsbrieven.

- Waarom?
- Hoe?
- Beleidswijziging.

2. Hoe verwerk je water en bodem in een ruimtelijk ontwerp?

- Structurerende principes vanuit de ondergrond.
- Ontwerpmaatregelen in het stedelijk gebied.
- Compensatie in het landelijk gebied.
- Kansen van water en bodem.

3. Borging

- Invoegen van water en bodem in de beleidsregels van de provincie.
- Regels in het omgevingsplan: eenvoudiger dan je denkt!

4. Kansen voor water en bodem:

- Aanpak verontreiniging.
- Beperken van bodemdaling.
- Grondwateronttrekking.
- Overige kansen voor bodem.

5. De integratiesturing formuleren:

- Hoe maak je een advies met een afweging inzake bodem, energietransitie, grondwater en drinkwater?
- Hoe formuleer je een gebiedsgerichte aanpak?
- Hoe werkt de nieuwe landelijke maatlat voor een groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving?
- Hoe werkt het ruimtelijk afwegingskader?
- Hoe is het gesteld met de juridische borging van deze hele operatie?

Leeropbrengsten

Deze dag levert je het volgende op:

- Je bent helemaal op de hoogte van de laatste ontwikkelingen en weet hoe je kunt sturen op vitale bodem (spons, stikstof, CO2 en bodemleven).
- Je bent in staat een gebiedsgerichte aanpak voor diffuse verontreiniging te formuleren.
- Je maakt een advies met een afweging over bodem, energietransitie, grondwater en drinkwater.
- Je kent de nieuwe regels over grondontgraven en hergebruik van grond: circulariteit. En weet je of boetes nodig zijn?
- Je weet hoe de nieuwe landelijke maatlat van BZK en I&W werkt voor een groene, klimaatadaptieve gebouwde omgeving.
- Je kent de compensatie in het landelijk gebied.
- Je weet hoe het invoegen van bodem in de beleidsregels van de provincie werkt.
- Je kent de regels in het bestemmingsplan en weet hoe je werkt met het parapluplan.

Dag 4. Ontwerptechnieken voor verbinding tussen de beneden- en de bovenwereld

Om als gebiedsregisseur vanuit bodem en water snel nieuwe ideeën te vinden kan je gebruikmaken van een aantal ontwerptechnieken. Veel ideeën bouwen voort op andere ervaringen. Soms kan de ervaring met ontwikkelingen in het bodemsysteem helpen om de bovenwereld in te richten. Soms kunnen er verbanden gelegd worden tussen zaken die niet zo veel met elkaar te maken lijken te hebben. Dan kunnen vuilstortlocaties energie leveren of fondsen voor sociale woningbouw (mogelijk onder de Omgevingswet) worden ingezet om klimaatadaptief de omgeving in te richten en in dit verband de aanpassingen aan de bodem te betalen.

Programma

Doel bepalen

- Cyclisch ontwerpproces.
- Eindresultaat: praktische haalbaarheid en doeltreffendheid.

Methoden inzetten

- Divergeren (bijvoorbeeld duurzame varianten van bekende technieken; Ja-en techniek).
- Kansdenken (hoe maak je van de nood een deugd; meekoppelkansen en meer).
- Associëren (verbanden leggen tussen bijvoorbeeld water en energie (en verkeer)).
- Beelddenken (bodem als spons; parallel met andere onderdelen van de fysieke leefomgeving)
- Creatief waarnemen (perspectief, wijzigen/dwarsdenken): juridische regels anders interpreteren.

Technieken toepassen

- Analysetechnieken.
- Mindmapping.
- Het Ambitieweb.
- Design Thinking.

Leeropbrengsten

Deze dag levert je het volgende op:

- Je bent in staat alternatieven te bedenken voor de vraagstukken die er liggen.
- Je kan je oordeel uitstellen om nieuwe ideeën ruimte te geven.
- Je legt verbanden tussen de verschillende ontwerptechnieken.
- Je kan je verbeeldingskracht inzetten voor de verbinding tussen de beneden- en de bovenwereld.
- Je weet wanneer je jouw perspectief moet wijzigen om tot verbinding te komen.

Dag 5. Projectleiding, opdrachtgeverschap en aanbesteding van integrale opgaven

Met wie realiseer je een bodem- en watergestuurde gebiedsontwikkeling? Hoe zorg je voor optimale bodemkwaliteit, maar ook voor een optimale duurzame leefomgeving en gewenste rode en groene ontwikkeling. Wat zijn de financiële en juridische mogelijkheden binnen deze samenwerkingen? Een duurzaam gebiedsontwikkelingsproject vereist een diversiteit in de manier van werken: integraal, participatief en toekomstbestendig.

Na deze masterclass weet je welke stakeholders je bij jouw project moet betrekken om de duurzame gebiedsontwikkeling in goede banen te leiden. Verder krijg je inzicht in de juridische mogelijkheden om met deze partijen een samenwerking aan te gaan. Je leert meer over de verschillende belangen, wie waar verantwoordelijk voor is, hoe je draagvlak kan vergroten en hoe om te gaan met weerstand van stakeholders. Een centrale rol is weggelegd voor de dialoog tussen plannenmakers en de bodemprofessionals.

Programma

Overzicht, initiatief en haalbaarheid

- Voorbeelden van gebiedsgerichte aanpakken in stedelijk en landelijk gebied.
 - Fasen in een ontwikkelingsproces (initiatief, haalbaarheid, ontwerp en realisatie)
- Initiatief
 - Het idee: waar komt het vandaan, vraag of actor gestuurd.
 - Methoden en technieken voor actoranalyse.
 - Hoe vorm je een team: wie heb je nodig?
- Haalbaarheid
 - Techniek, businesscase en juridica incl. Omgevingswet.
- Werken aan een casus.

Plan en realisatie

- Ontwerp
 - Formuleren van een ontwerpopdracht.
 - Creativiteit stimuleren.
 - Monitoren van de tussenresultaten.
- Realisatie
 - Begeleiden van het maken van een uitvoeringsplan.
 - In de markt zetten van de uitvoering van een plan, verschillende mogelijkheden.
- De omgeving steeds blijven betrekken: hoe en hoe vaak?
- Blijven bewaken van tijd, geld en kwaliteit.
- Werken aan een casus.

Leeropbrengsten

Deze dag levert je het volgende op:

- Je kent de verschillende fasen in een ontwikkelproces: initiatief, herhaalbaarheid, ontwerp en realisatie.
- Je weet de verschillende methodes en technieken in de fasen toe te passen.
- Je weet hoe je de omgeving steeds moet blijven betrekken.
- Je bewaakt de tijd, het geld en de kwaliteit.

Dag 6. Financiële aspecten van gebiedsontwikkeling/integrale businesscase

Uiteindelijk moet de ontwikkeling van een gebied financieel - al dan niet met subsidie - uit kunnen. Daarvoor brengen we de kosten en de opbrengsten in beeld. Bodem heeft heel veel invloed op die kosten en die opbrengsten. We verkennen de opzet van kosten en opbrengsten: de grondexploitatie. Daarna lopen we de verschillende posten na en kijken we naar de invloed van bodem daarop.

We leggen het verband tussen grondexploitatie en gebiedsexploitatie bij een organische of een integrale gebiedsontwikkeling. Daarna staan we stil bij de verbreding van de gebiedsontwikkeling met allerlei maatschappelijke bodemvraagstukken.

Je krijgt een toelichting op de ontwikkeling van de grondexploitatie in de afgelopen 15 jaar. Daarna zoomen we in op periodes waarin o.a. ook financiële tegenwind is ontstaan. Dit heeft er onder meer toe geleid dat grondbeleid weer op de agenda staat van de minister. Hiermee krijg je een beeld van waar een financieel strateeg mee te maken heeft in de gebiedsontwikkeling.

Vervolgens vormen we een traditionele grondexploitatie om naar een integrale businesscase door middel van casuïstiek. Daarbij voeren we een bodemprogramma in en kijken we hoe de financiële cijfers veranderen. Neem wel een laptop mee, want je mag gaan rekenen.

Programma

Grondexploitatie en bodem

- Wat is grondexploitatie?
- Rekenmodel van kosten en opbrengsten.
- Aankopen grond.
- Sloop.
- Bouw- en woonrijp maken.
- Opbrengsten goedkope en dure programma's
- Hoe werkt bodem door in de berekening?

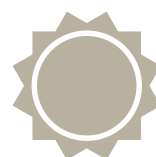
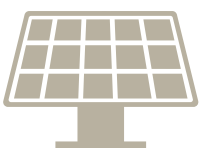
Integrale businesscase

- De ontwikkeling van de grondexploitatie.
- Financiële haalbaarheid van de gebiedsexploitatie inclusief bodem.
- Verbreding gebiedsexploitatie.
 - Toegevoegde (financiële) waarde van placemaking.
 - Casus: Integrale gebiedsbusinesscase met invoeging van een bodemprogramma.

Leeropbrengsten

Deze dag levert je het volgende op:

- Inzicht in de vraag waarom we publiek geld investeren in gebiedsontwikkeling.
- Je vormt een traditionele grondexploitatie om naar een integrale businesscase.
- Je leert waar de (benodigde) verbreding van de businesscase zit om financiële waarde, maar ook maatschappelijke waarde te creëren.

Dag 7. De vastgoedmarkt en projectontwikkeling

We leven in een turbulente tijd als het gaat over ontwikkelingen in de markt. Zo zijn de woningen schreeuwend duur, maar staat deze ook stil als gevolg van allerlei beperkingen. Hoe ga je hierop reageren? De dag begint met een analyse van de markt. We gaan in op de uitdagingen van de markt en staan in het bijzonder stil bij betaalbaarheid. Tijdens dit onderdeel krijg je ook inzicht in verschillen tussen regionale woningmarkten.

Nederland staat voor complexe opgaven op het gebied van bodem, energie en water maar ook voor een aantal bouwopgaven, CO2 en stikstofproblemen. Nederland gaat een transitie door richting een duurzame toekomst en water en bodem spelen daarin een belangrijke rol. Het doorgaan van deze transitie en het oplossen van de vraagstukken vraagt om het vermogen om integraal samen te werken. Bodemprofessionals gaan verder kijken dan hun eigen expertise en organisatie zodat ook zij meegroeien in deze ontwikkelingen én zelf een leidende rol kunnen spelen. Zo kom je op inspirerende ideeën die de wereld weer beter maken.

Aan het eind van de dag gaan we ook nog in op hoe de resultaten van de marktanalyse worden doorvertaald naar de grond.

Programma

- Actuele ontwikkelingen in de woningmarkt.
- Invloed van bodem en water.
- Aanbodzijde huur en koop: beleggers, corporaties en projectontwikkelaars.
- Het handelingskader van een projectontwikkelaar.

Leeropbrengsten

Deze dag levert je het volgende op:

- Je kan bijdragen aan het sneller vinden van oplossingen voor maatschappelijke problemen.
- Je hebt een duidelijke hoofdfunctie maar bent flexibel doordat je gemakkelijk taken over kunt nemen (soms wordt dat een T-shaped professional genoemd).
- Je begrijpt de kern van meerdere expertises. Dat zorgt ervoor dat je goed kan verbinden tussen experts in een domein buiten je eigen werkveld, zoals ecologen, energiedeskundigen en financiële experts.
- Je hebt een goed inlevingsvermogen waardoor je goed kan samenwerken met teamleden.
- Je bent in staat om de financiële en juridische consequenties van ontwerpkeuzen in beeld te brengen.
- Het stelt je in staat om te participeren in projectgroepen voor een gebiedsontwikkeling en het taakveld bodem en water als regisseur in te brengen.

Investering

Tijd

De starttijd van de masterclasses is 9:30 uur, binnenloop vanaf 9:00 uur. Indien een masterclass alleen een middagprogramma bevat, starten we om 13:00 uur.

Voorafgaand aan de masterclass vind je de hand-outs, de eventuele literatuur en/of een eventuele huiswerkopdracht op de online omgeving. De voorbereiding hiervoor bedraagt gemiddeld 1/2 dagdeel.

Verder gaan we ervan uit dat je zelf in het bezit bent van een laptop.

Kosten

Per masterclass € 845,-
Gehele opleiding € 3.899,-

“

Scobe Academy is al twintig jaar gespecialiseerd in professionele opleidingen op het gebied van gebiedsontwikkeling, planeconomie, Omgevingswet, vastgoedrecht, maatschappelijk vastgoed en duurzame gebiedsontwikkeling.

Onze docenten zijn koplopers in hun vakgebied en weten welke handvatten er in de praktijk toe doen.